

Sygn. akt **XXV C 782/19**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Anna Ogińska-Łągiewka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 9 marca 2022 r. w Warszawie

sprawy z powództwa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W.

przeciwko Bankowi (...) S.A. w W.

o zapłatę

1. oddała powództwo,
2. zasądza od powódki Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. na rzecz pozwanego Banku (...) S.A. w W. kwotę 10.817,00 zł (dziesięć tysięcy osiemset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sygn. akt **XXV C 782/19**

UZASADNIENIE

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wystąpiła przeciwko Bankowi (...) S.A. w W. o zapłatę kwoty 254.691,43 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powódka wskazała, że podstawą dochodzonych od pozwanego roszczeń jest odpowiedzialność kontraktowa (art. 471 k.c.) wynikająca z nienależytego wykonania zobowiązania przez pozwanego. Obowiązkiem pozwanego było podejmowanie wszelkich działań zmierzających do odzyskania przez powódkę wierzytelności od podmiotów korzystających ze wsparcia powódki, niedopuszczenie do ich przedawnienia. Na skutek nieprzestrzegania przez poprzednika prawnego pozwanego warunków umów zawartych z powódką, wierzytelności powódki uległy przedawnieniu, powództwa wytoczone przeciwko dłużnikom powódki zostały oddalone. W następstwie nienależytego wykonania zobowiązania przez pozwanego w majątku powódki powstała szkoda w wysokości 254.691,43 zł (według stanu na dzień 30 czerwca 2018 r.) na którą składa się:

- 1) niespłacony przez dłużników osobistych powódki kapitał – 53.859,28 zł (suma rat nr IV-VII płatnych w okresie od 01 kwietnia 1998 r. do 01 października 1999 r.),
- 2) skapitalizowane odsetki umowne określone w pkt 4 ust. 1 i 2 umowy z 22 grudnia 1992 r. objęte stałą stopą procentową (5%) w skali roku naliczane do 30 października 1999 r. – 36.649,81 zł,
- 3) skapitalizowane „odsetki karne” określone w pkt 4 ust. 3 umowy z 22 grudnia 1992 r. od niespłaconych w terminie rat długu naliczane od 01 marca 1999 r. do 31 grudnia 2013 r. – 127.545,10 zł,

4) skapitalizowane odsetki ustawowe oraz ustawowe za opóźnienie naliczane od kwoty 53.859,28 zł za okres od 01 stycznia 2014 r. do 30 czerwca 2018 r. – 20.664,24 zł,

5) koszty procesu poniesione przez powódkę w związku z dochodzeniem roszczeń od dłużników osobistych powódki oraz „dłużnika rzeczowego” – 15.973,00 zł.

(pozew z 12 marca 2019 r. – k. 5-20, koperta – k. 163; załączony do pozwu wykaz sposobu obliczenia odsetek – k. 162-162v; pismo procesowe z 01 sierpnia 2019 r. – k. 226-230; pismo procesowe z 03 listopada 2021 r. precyzujące powództwo wraz z załącznikiem – k. 406-407, załącznik – k. 410).

Bank (...) S.A. w W. wnosił o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany szczegółowo ustosunkował się do żądań powódki. Pozwany finalnie nie kwestionował przejęcia zobowiązań wynikających ze wskazywanych przez powódkę umów, za których należyte wykonanie odpowiada jako następca prawny podmiotu pierwotnie zaciągającego zobowiązanie z którego powódka wywodziła zasadności powództwa. Pozwany przedstawił jednak odmienną wykładnię stosunku zobowiązującego, wskazywał na przyczynienie się powódki do powstania szkody. Podniósł także zarzut przedawnienia roszczeń odszkodowawczych powódki (odpowiedź na pozew – k. 175-178v; pismo procesowe z 23 lipca 2020 r. – k. 365-366v).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

10 lipca 1992 r. pomiędzy Bankiem (...) S.A. w W. a Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej będącym dysponentem Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa doszło do zawarcia umowy nr (...). Przedmiotem umowy było współdziałanie Funduszu i Banku w zakresie zasad funkcjonowania i rozdysponowania środków Funduszu na cele restrukturyzacji i oddłużenia rolnictwa w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z 11 czerwca 1992 r. w sprawie zasad funkcjonowania oraz źródeł zasilania Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa (okoliczność bezsporna; dowód: umowa z 10 lipca 1992 r. nr(...) – k. 38-41).

W myśl **pkt 3** umowy z 10 lipca 1992 r., Bank działając w imieniu i na rzecz Funduszu, wykonuje obowiązki i uprawnienia wynikające z umowy poprzez zawieranie z bankami lub kredytobiorcami szczegółowych umów regulujących zasady wykorzystywania środków Funduszu przez te podmioty (d: pkt 3 umowy z 10 lipca 1992 r. – k. 38v).

Bank zgłasza zapotrzebowanie na środki w ramach przyznanego mu limitu z chwilą skompletowania dokumentacji stanowiącej podstawę wykupu wierzytelności od banków. Fundusz zobowiązuje się do natychmiastowego przekazania tych środków Bankowi (d: pkt I ust. 7 umowy z 10 lipca 1992 r. – k. 39v).

Bank podejmuje decyzję dotyczącą restrukturyzacji długu określonego w certyfikacie poprzez jego rozłożenie na raty na okres nie dłuższy niż 7 lat, z uwzględnieniem karencji spłaty rat i odsetek na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Odsetki są płatne w terminach spłat rat kapitału (d: pkt I ust. 9 umowy z 10 lipca 1992 r. – k. 39v).

Oprocentowanie wykupionej przez Bank wierzytelności w jej nominalnej wartości pomniejszonej o dokonywane spłaty w całym okresie spłaty przez dłużnika wynosi 5% w stosunku rocznym, w tym na rzecz Banku 3% (d: pkt I ust. 10 umowy z 10 lipca 1992 r. – k. 39v).

Zgodnie z **pkt I ust. 12** umowy z 10 lipca 1992 r. Bank prowadzi obsługę zrestrukturyzowanych długów, kontrolę realizacji planów naprawczych oraz dochodzenie roszczeń, w przypadku niedotrzymania przez dłużnika warunków przyjętych umową. Na podstawie odrębnie zawartych umów Bank może zlecić te czynności bankom kredytującym. W przypadku nie przejęcia przez bank zbywający wierzytelności obsługi zrekonstruowanych długów Bank zastrzega sobie prawo odmowy wykupu wierzytelności (d: pkt I ust. 12 – k. 39v).

Środki przyznane w ramach limitu są wypłacane zgodnie z przyjętym przez Bank i kredytobiorcę harmonogramem realizacji kredytowanego przedsięwzięcia. Przebieg realizacji kredytowanego przedsięwzięcia podlega kontroli Banku (d: **pkt II ust. 4** umowy z 10 lipca 1992 r. – k. 40).

Bank i banki działające w jego imieniu przekazują Funduszowi kopię umów kredytowych, umów o wykupie wierzytelności oraz umów o udzielenie gwarancji lub poręczeń w terminie 7 dni od otrzymania przez Bank z Funduszu środków na te cele (d: **pkt IV ust. 2** umowy z 10 lipca 1992 r. – k. 40v).

Środki Funduszu przekazywane Bankowi oraz kwoty spłat rat kredytów i odsetek gromadzone są w Banku na wyodrębnionych rachunkach. Bank zobowiązuje się do wykorzystania tych środków w pierwszej kolejności na cele określone w umowie (d: **pkt IV ust. 3** umowy z 10 lipca 1992 r. – k. 40v).

Bank informuje Fundusz o stanie środków na wyodrębnionych rachunkach według stanu na ostatni dzień każdego miesiąca (d: **pkt IV ust. 4** umowy z 29 lipca 1992 r. – k. 40v).

29 lipca 1992 r. pomiędzy Bankiem Spółdzielczym w W. a Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – dysponenta Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa została zawarta umowa nr (...) wraz z aneksami z 01 października 1992 r., 09 listopada 1992 r., w przedmiocie współdziałania Funduszu i Banku w zakresie zasad funkcjonowania i rozdysponowania środków Funduszu na cele restrukturyzacji i oddłużenia rolnictwa w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów z 11 czerwca 1992 r. w sprawie zasad funkcjonowania oraz źródeł zasilania Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa (okoliczność bezsporna; dowód: umowa z 29 lipca 1992 r. – k. 25-28).

W myśl **pkt 3** umowy z 29 lipca 1992 r., Bank działając w imieniu i na rzecz Funduszu, wykonuje obowiązki i uprawnienia wynikające z umowy poprzez zawieranie z bankami lub kredytobiorcami szczegółowych umów regulujących zasady wykorzystywania środków Funduszu przez te podmioty (d: pkt 3 umowy z 29 lipca 1992 r. – k. 25).

Bank zgłasza zapotrzebowanie na środki w ramach przyznanego mu limitu z chwilą skompletowania dokumentacji stanowiącej podstawę wykupu wierzytelności od banków. Fundusz zobowiązuje się do natychmiastowego przekazania tych środków Bankowi (d: pkt I ust. 7 umowy z 29 lipca 1992 r. – k. 26v).

Zgodnie z **pkt I ust. 12** umowy z 29 lipca 1992 r. Bank prowadzi obsługę zrestrukturyzowanych długów, kontrolę realizacji planów naprawczych oraz dochodzenie roszczeń, w przypadku niedotrzymania przez dłużnika warunków przyjętych umową. Na podstawie odrębnie zawartych umów Bank może zlecić te czynności bankom kredytującym. W przypadku nie przejęcia przez bank zbywający wierzytelności obsługi zrekonstruowanych długów Bank zastrzega sobie prawo odmowy wykupu wierzytelności (d: pkt I ust. 12 – k. 26v).

Bank podejmuje decyzję dotyczącą restrukturyzacji długu określonego w certyfikacie poprzez jego rozłożenie na raty na okres nie dłuższy niż 7 lat, z uwzględnieniem karencji spłaty rat i odsetek na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Odsetki są płatne w terminach spłat rat kapitału (d: pkt I ust. 9 umowy z 29 lipca 1992 r. – k. 26v).

Oprocentowanie wykupionej przez Bank wierzytelności w jej nominalnej wartości pomniejszonej o dokonywane spłaty w całym okresie spłaty przez dłużnika wynosi 5% w stosunku rocznym, w tym na rzecz Banku 3% (d: pkt I ust. 10 umowy z 29 lipca 1992 r. – k. 26v).

Środki przyznane w ramach limitu są wypłacane zgodnie z przyjętym przez Bank i kredytobiorcę harmonogramem realizacji kredytowanego przedsięwzięcia. Przebieg realizacji kredytowanego przedsięwzięcia podlega kontroli Banku (d: **pkt II ust. 4** umowy z 29 lipca 1992 r. – k. 27).

Bank i banki działające w jego imieniu przekazują Funduszowi kopię umów kredytowych, umów o wykupie wierzytelności oraz umów o udzielenie gwarancji lub poręczeń w terminie 7 dni od otrzymania przez Bank z Funduszu środków na te cele (d: **pkt IV ust. 2** umowy z 29 lipca 1992 r. – k. 27v).

Środki Funduszu przekazywane Bankowi oraz kwoty spłat rat kredytów i odsetek gromadzone są w Banku na wyodrębnionych rachunkach (d: **pkt IV ust. 3** umowy z 29 lipca 1992 r. – k. 27v).

Bank informuje Fundusz o stanie środków na wyodrębnionych rachunkach według stanu na ostatni dzień każdego miesiąca (d: **pkt IV ust. 4** umowy z 29 lipca 1992 r. – k. 27v).

24 września 1992 r. pomiędzy Bankiem Spółdzielczym w (...) a Bankiem (...) w W. została zawarta umowa, której przedmiotem było współdziałanie banku kredytującego (Bank Spółdzielczy w (...)) z Bankiem działającym w imieniu i na rzecz Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa (Bank (...) S.A.) w zakresie zasad wykorzystania środków Funduszu (dowód: umowa z 24 września 1992 r. – k. 42-44v; aneks – k. 45-46).

Według pkt I ust. 10 umowy z 24 września 1992 r. „bank kredytujący” zobowiązuje się prowadzić obsługę zrekonstruowanych długów, kontrolę realizacji planów naprawczych oraz dochodzenie roszczeń, w przypadku nie dotrzymania przez dłużnika warunków przyjętej umowy. W przypadku nie przejęcia przez bank kredytujący, który zbywa wierzytelność obsługi zrekonstruowanych długów, Bank zastrzega sobie prawo odmowy wykupu wierzytelności (d: pkt I ust. 10 umowy z 24 września 1992 r. – k. 43v).

Zgodnie z pkt I ust. 11 umowy z 24 września 1992 r. koszty dochodzenia roszczeń, o których mowa w ust. 10 są pokrywane ze środków Funduszu. Udokumentowanie tych kosztów podlega kontroli Ministra (d: pkt 1 ust. 11 umowy z 24 września 1992 r. w brzmieniu nadanym aneksem – k. 45v).

W ramach realizacji umowy z 29 lipca 1992 r. w dniu **22 grudnia 1992 r.** pomiędzy Zakładem (...) S.C. Z. Z., Z. P. (Dłużnik) a Bankiem Spółdzielczym w W. została zawarta umowa o spłatę zrestrukturyzowanego długu w wysokości 57.915.500,00 zł (po denominacji, przed denominacją 579.159.500,00 zł). Według pkt 6 umowy zabezpieczeniem spłaty kredytu była m.in. hipoteka ustanowiona na podstawie umowy z 18 lutego 1991 r. na nieruchomości o powierzchni 0,0746 ha stanowiąca własność E. Z., dla której Sąd Rejonowy w Giżycku VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) (okoliczność bezsporna; dowód: umowa o spłatę zrestrukturyzowanego długu z 22 grudnia 1992 r. – k. 29-30; Aneks nr (...) do umowy – k. 31; Aneks nr (...) do umowy – k. 32-32v; Aneks nr (...) do umowy – k. 33; certyfikat z 14 listopada 1992 r. – k. 34-34v; umowa cesji wierzytelności z 22 grudnia 1992 r. – k. 35-36).

Zarejestrowany dług oprocentowany został według stałej stopy, wynoszącej 5% w stosunku rocznym od kwoty długu pozostałej do spłaty. Należne odsetki od stanu zadłużenia naliczane są i pobierane w terminach spłaty długu. Odsetki nie będą kapitalizowane. Od niespłaconej w terminie raty długu bank kredytujący pobiera podwyższone odsetki w dwukrotnej wysokości stopy oprocentowania kredytu refinansowego, obowiązującej w okresie naliczania tych odsetek (d: pkt 4 umowy z 22 grudnia 1992 r. – k. 29v).

Strony umowy z 22 grudnia 1992 r. dokonały trzykrotnej modyfikacji terminu spłaty kredytu. Pierwotnie spłata kredytu miała następować w półrocznych ratach płatnych w okresie od 01 października 1993 r. do 01 października 1999 r. Ostatecznie spłata kredytu wraz z umówionymi odsetkami miała zostać dokonana w VII ratach, płatnych w następujących terminach:

- I. w dniu 11.12.1995 r. – 2.500,00 zł + odsetki,
- II. w dniu 08.03.1996 r. – 1.000,00 zł + odsetki,
- III. w dniu 12.05.1997 r. – 556,67 zł + odsetki,
- IV. **w dniu 01.04.1998 r. – 3.630,52 zł + odsetki,**
- V. **w dniu 01.10.1998 r. – 16.742,92 zł + odsetki,**
- VI. **w dniu 01.04.1999 r. – 16.742,92 zł + odsetki,**

VII. w dniu 01.10.1999 r. – 16.742,92 zł + odsetki.

(dowód: pkt 3 umowy z 22 grudnia 1992 r. – k. 29; Aneks nr (...) z 05 maja 1994 r. – k. 31; Aneks nr (...) z 20 marca 1997 r. – k. 32-32v; Aneks nr (...) z 03 listopada 1997 r. – k. 33).

W dniu 09 marca 1994 r. została ogłoszona upadłość Banku Spółdzielczego w W.. Następcą prawnym tego podmiotu został Bank (...) S.A. w W. (okoliczność bezsporna; dowód: postanowienie Sądu Wojewódzkiego w Białymstoku z 09 marca 1994 r., VII Gu 1/94 – k. 239).

Postanowieniem z 06 lipca 1994 r. Sąd Wojewódzki w Białymstoku wyłączył z masy upadłości Banku Spółdzielczego w W. środki finansowe Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa rozdysponowane na podstawie umowy z 29 lipca 1992 r. Wierzytelności z tytułu zadłużenia osób, które pobrały świadczenia z Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa, stanowiące środki Skarbu Państwa, zostały przekazane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Przedmiotem orzeczenia nie było wydanie ARiMR dokumentów związanych z wierzytelnościami wyłączonymi z masy upadłości (dowód: postanowienie Sądu Wojewódzkiego w Białymstoku z 06 lipca 1994 r., VII Gu 1/94 – k. 243-245).

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa powstała na mocy ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o utworzeniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Według art. 12 tej ustawy z dniem jej wejścia w życie (tj. 19 stycznia 1994 r.) do Agencji przeszły środki finansowe i inne mienie dotychczasowego Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa oraz zobowiązania i wierzytelności finansowe tego Funduszu (ust. 1). Agencja przejęła zobowiązania i wierzytelności powstałe z tytułu zwrotnej pomocy budżetowej udzielonej przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, przed powstaniem Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa, na restrukturyzację i modernizację rolnictwa oraz jego otoczenia (ust. 2). Obecnie, na podstawie art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 9 maja 2008 r. o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa powódka w dalszym ciągu prowadzi sprawy przejęte od Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa w zakresie zobowiązań i wierzytelności finansowych tego Funduszu (okoliczności bezsporne).

21 września 1998 r. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zawarła z Bankiem (...) S.A. w W. umowę w przedmiocie współdziałania w zakresie realizacji wierzytelności i zobowiązań finansowych wynikających z umowy z 10 lipca 1992 r. w sprawie zasad funkcjonowania i rozdysponowania środków Funduszu na cele restrukturyzacji i oddłużenia rolnictwa (dowód: umowa z 21 września 1998 r. – k. 55-60).

Zgodnie z §1 ust. 2 umowy z 21 września 1998 r., Bank wykonując jej postanowienia działa w imieniu u na rzecz Agencji (d: §1 ust. 2 umowy – k. 55).

W myśl §6 umowy z 21 września 1998 r. Bank podejmuje wszelkie możliwe działania zmierzające do odzyskania wierzytelności Agencji, przy czym przed skierowaniem sprawy na drogę postępowania sądowego oraz do organów egzekucyjnych bank powinien poinformować dłużnika o wynikających z umowy możliwościach złagodzenia warunków spłaty wierzytelności Agencji (d: §6 umowy z 21 września 1998 r. – k. 56v).

Bank (...) S.A. zobowiązał się przekazywać do Agencji sprawozdania dotyczące obsługi wierzytelności b. (...) w zakresie określonym w załączniku nr 1.1. do umowy, w terminie do 25 dnia miesiąca następującego po upływie każdego kwartału (d: §19 ust. 1 umowy z 21 września 1998 r. – k. 59v).

Agencja zastrzegła sobie prawo wystąpienia wobec Banku z roszczeniem o pokrycie strat powstałych w wyniku nieprzestrzegania przez Bank warunków umowy (d: §24 ust. 2 umowy z 21 września 1998 r. – k. 60).

07 stycznia 1999 r. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zawarła z Bankiem (...) S.A. w W. umowę, w przedmiocie powierzenia Bankowi obsługi zobowiązań i wierzytelności finansowych wynikających z umów o spłatę zrestrukturyzowanego długu zawartych w wyniku realizacji umowy z 29 lipca 1992 r. z Bankiem Spółdzielczym w W. (dowód: umowa z 07 stycznia 1999 r. – k. 62-63).

Na mocy przedmiotowej umowy Agencja zleciła Bankowi obsługę zobowiązań i wierzytelności Agencji, wynikających z umów o spłatę zrestrukturyzowanego długu zawartych w wyniku realizacji umowy z 29 lipca 1992 r., obsługiwanych do 09 marca 1994 r. przez Bank Spółdzielczy w W., a po tym dniu przez pełnomocnika Syndyka Masy Upadłości Banku Spółdzielczego w W.. Bank **w dniu 08 marca 1999 r.** przejął od pełnomocnika Syndyka Masy Upadłości Banku Spółdzielczego w W. na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych, całość dokumentacji stanowiącej podstawę zawarcia umów o spłatę zrestrukturyzowanego długu, dokumentację związaną z procesem realizacji tych umów. Strony miały również ustalić protokolarnie liczbę i kwoty wierzytelności należnych Agencji z powyższych tytułów (d: **§4 ust. 1 i 2 umowy** – k. 62v; pismo syndyka z 25 marca 1999 r. – k. 37).

W pracach związanych z inwentaryzacją dokumentacji i akt kredytowych uczestniczyli obok pracowników Banku także przedstawiciele Agencji. Bank zobowiązał się do przedstawienia Agencji protokołów w terminie 2 miesięcy od daty zawarcia umowy (d: §4 ust. 3 i 4 umowy – k. 62v).

Wykonując postanowienia umowy z 07 stycznia 1999 r. Bank działał w imieniu i na rzecz Agencji. Bank zobowiązał się do prowadzenia przejętej obsługi zobowiązań i wierzytelności na zasadach umów z 10 lipca 1992 r. oraz z 21 września 1998 r., z zastrzeżeniem, iż podział zapłaconych odsetek za okres opóźnienia ustala się w wysokości 1/2 na rzecz Banku oraz 1/2 na rzecz Agencji. Bank (...) zlecić na własne ryzyko w wyborze zastępcy prowadzenie obsługi zobowiązań i wierzytelności innym bankom na zasadach określonych w umowach z 10 lipca 1992 r. oraz 21 września 1998 r. (d: **§5 ust. 1-3 umowy** w zw. z § 2 umowy – k. 62-63).

Z tytułu przejęcia przez Bank obsługi zobowiązań i wierzytelności Agencja zobowiązała się zapłacić Bankowi prowizję w wysokości 1,5% od kwoty przejętych wierzytelności tj. od kwoty ich kapitału podstawowego. Zapłata prowizji miała nastąpić w terminie 14 dni po przejęciu przez Bank obsługi całości zobowiązań i wierzytelności i przedstawieniu protokołów z tych czynności (d: §7 ust. 1 umowy – k. 63).

Umowę zawarto na czas nieokreślony. Każda ze stron mogła rozwiązać umowę za uprzednim 6 miesięcznym okresem wypowiedzenia (d: § 8 ust. 1 umowy – k. 63).

Na dzień zawarcia przez strony umowy z 07 stycznia 1999 r. oraz doręczenia Bankowi przez Syndyka dokumentów kredytowych (08 marca 1999 r.), nieprzedawnione (3 letni termin przedawnienia) pozostawały raty nr II-VII wynikające z umowy o spłatę zrestrukturyzowanego długu z 22 grudnia 1992 r. w brzmieniu nadanym Aneksem nr (...), płatne w okresie od 08 marca 1996 r. do 01 października 1999 r. opiewające na kwotę 55.415,95 zł (dowód: Aneks nr (...) do umowy z 22 grudnia 1992 r. – k. 33).

31 grudnia 2013 r. pomiędzy Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa a Bankiem (...) S.A. będącym następcą prawnym Banku (...) S.A. został zawarty Aneks m.in. do umowy z 21 września 1998 r. oraz do umowy z 07 stycznia 1999 r. Celem Aneksu było zewidencjonowanie w księgach rachunkowych Agencji stanów wierzytelności powstałych z tytułu byłego (...) oraz ustalenie zasad zakończenia współpracy przewidzianej umowami z 21 września 1998 r. i 07 stycznia 1999 r. Na podstawie przedmiotowego Aneksu strony postanowiły, że rozwiązują współpracę z dniem 31 marca 2014 r. (§4 ust. 1 – k. 66). Rozwiązanie umowy nie narusza jednak prawa Agencji do wystąpienia wobec Banku z roszczeniem o pokrycie strat powstałych w wyniku nieprzestrzegania przez Bank warunków umów (§4 ust. 2 – k. 66v) (dowód: Aneks z 31 grudnia 2013 r. – k. 64-66; załącznik nr 2 do Aneksu z 31 grudnia 2013 r. – k. 67-67v; załącznik nr 1 do Aneksu z 31 grudnia 2013 r. – k. 68-69).

Według pkt 49 Załącznika nr 2 do Aneksu z 31 grudnia 2013 r. Bank (...) S.A. przekazał Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa m.in., akta dotyczące umowy z 22 grudnia 1992 r. (d: załącznik nr 2 do Aneksu z 31 grudnia 2013 r. – k. 67v).

Wierzytelność wynikająca z umowy z 22 grudnia 1992 r. wskazana została również w wykazie spraw czynnych obsługiwanych przez Bank (...) S.A. Według pkt 49 przedmiotowego wykazu wierzytelność przysługująca względem S.C. (...) opiewała na dzień 31 grudnia 2013 r. na łączną kwotę 218.054,19 zł w tym: kapitał – 53.859,28 zł, odsetki –

164.194,91 zł. Bank (...) S.A. nie podjął żadnych czynności windykacyjnych w stosunku do wymagalnego zadłużenia (d: załącznik nr 1 do Aneksu z 31 grudnia 2013 r. – k. 68v).

Pozwem z 31 lipca 2015 r. (data nadania przesyłki pocztowej) Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wystąpiła przeciwko Z. Z. oraz Z. P. o zapłatę kwoty 53.859,28 zł wraz z odsetkami umownymi i ustawowymi naliczonymi na dzień 27 maja 2015 r. określonymi kwotowo w wysokości 172.865,52 zł oraz dalszymi odsetkami ustawowymi od kwoty 53.859,28 zł od 28 maja 2015 r. do dnia zapłaty (dowód: pozw – k. 3-8, koperta – k. 51 [w] akta I C 748/15).

W toku prowadzonego postępowania Agencja wniosła o dopozwanie dłużniczki rzeczowej E. Z., która została wezwana przez Sąd do udziału w sprawie postanowieniem z 18 maja 2016 r. (postanowienie z 18 maja 2016 r. – k. 106 [w] akta I C 748/15).

Wyrokiem z 15 grudnia 2016 r. Sąd Rejonowy w Giżycku zasądził od pozwanej E. Z. na rzecz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W. kwotę 53.859,28 zł z ustawowymi odsetkami od 06 maja 2013 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 01 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanej do nieruchomości zapisanej w księdze wieczystej nr (...) i do wysokości hipoteki obciążającej tę nieruchomość tj. do kwoty 57.915,95 zł. W pozostałym zakresie powództwo w stosunku do E. Z. zostało oddalone. Sąd w całości oddalił powództwo w stosunku do Z. Z. oraz Z. P.. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa została obciążona kosztami postępowania poniesionymi przez Z. Z. i Z. P. w kwocie 3.600,00 zł (dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Giżycku z 15 grudnia 2016 r., I C 748/15 – k. 79; pisemne uzasadnienie – k. 80-85).

W pisemnym uzasadnieniu wyroku Sąd uznał za zasady zarzut przedawnienia podniesiony przez Z. Z. oraz Z. P.. W przypadku dłużnika rzeczowego, Sąd uznał za nieprzedawnioną należność główną w wysokości 53.859,28 zł oraz nieprzedawnioną część odsetek za okres 3 lat przed datą złożenia wniosku o dopozwanie E. Z. (dowód: pisemne uzasadnienie wyroku – k. 84-85).

Wyrokiem z 19 lutego 2018 r. Sąd Rejonowy w Giżycku uzgodnił treść księgi wieczystej (...) w ten sposób, że w dziale IV wykreśli hipotekę umowną zwykłą na sumę 57.915,95 zł z odsetkami 5% w stosunku rocznym na rzecz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 5.613,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Giżycku z 19 lutego 2018 r., I C 811/17 – k. 86; pisemne uzasadnienie wyroku – k. 87-90).

W pisemnych motywach rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy w Giżycku wskazał, że nie zachodziły podstawy do wpisu hipoteki na podstawie wniosku Banku Spółdzielczego w W., bowiem właścicielka nieruchomości, która miała zostać obciążona hipoteką nie była kredytobiorcą, a złożony wniosek nie zawierał oświadczenia o ustanowieniu hipoteki złożonego w formie aktu notarialnego (dowód: pisemne uzasadnienie wyroku – k. 90).

06 czerwca 2018 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Giżycku z 15 grudnia 2016 r., I C 748/15 w ten sposób, że powództwo w stosunku do E. Z. oddalił uchylając jednocześnie pkt III wyroku sądu I instancji w zakresie kosztów procesu. Sąd Okręgowy w Olsztynie zasądził na rzecz powódki od Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa kwotę 6.760,00 zł tytułem kosztów postępowania za instancję odwoławczą (dowód: wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z 06 czerwca 2018 r., IX Ca 386/17 – k. 91; pisemne uzasadnienie wyroku – k. 92-96).

Do majątku Z. Z. w okresie do 02 października 2002 r. (tj. upływu trzech lat od momentu wymagalności VII raty pożyczki) wchodziły następujące składniki majątkowe:

a) objęta wspólnością ustawową małżeńską (data nabycia 21.12.1998 r.) działka nr (...) (łąki trwałe) o powierzchni 0,2970 ha położona w K. dla której Sąd Rejonowy w Giżycku prowadzi KW nr (...) – wolna od hipoteki (dowód: wydruk KW – k. 113-118),

b) objęty wspólnością majątkową małżeńską (data nabycia 30.10.1998 r.) lokal mieszkalny o powierzchni 96,92 m² dla którego Sąd Rejonowy w Giżycku prowadzi KW nr (...) – wolna od hipoteki (dowód: wydruk z KW – k. 120-124).

Do majątku Z. P. w okresie do 02 października 2002 r. (tj. upływu trzech lat od momentu wymagalności VII raty pożyczki) wchodziły następujące składniki majątkowe:

a) objęta wspólnością majątkową małżeńską (data nabycia 10.11.1989 r.) niezabudowana nieruchomość gruntowa położona w gminie W., powiat (...), województwo (...) dla której Sąd Rejonowy w Giżycku prowadzi KW nr (...) (wydruk z KW – k. 150-157),

b) działki ewidencyjne nr (...) o powierzchni 0,77 ha położonej w S., gmina W., powiat (...), województwo (...) dla której Sąd Rejonowy w Giżycku prowadzi KW nr (...) – nieobciążana hipotecznie według oświadczenia sprzedającego (dowód: umowa sprzedaży z 07 sierpnia 2001 r. – k. 97-99).

Pismem z 09 sierpnia 2018 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty w terminie 14 dni od otrzymania wezwania kwoty 254.691,43 zł (dowód: wezwanie do zapłaty z 09 sierpnia 2018 r. – k. 158-159v; zpo z 13 sierpnia 2018 r. – k. 161).

Na powyższą kwotę składa się następujące pozycje:

1) niespłacony przez dłużników osobistych powódki kapitał – 53.859,28 zł (suma rat nr IV-VII płatnych w okresie od 01 kwietnia 1998 r. do 01 października 1999 r.),

2) skapitalizowane odsetki umowne określone w pkt 4 ust. 1 i 2 umowy z 22 grudnia 1992 r. objęte stałą stopą procentową (5%) w skali roku naliczane do 30 października 1999 r. – 36.649,81 zł,

3) skapitalizowane „odsetki karne” określone w pkt 4 ust. 3 umowy z 22 grudnia 1992 r. od niespłaconych w terminie rat długu naliczane od 01 marca 1999 r. do 31 grudnia 2013 r. – 127.545,10 zł,

4) skapitalizowane odsetki ustawowe oraz ustawowe za opóźnienie naliczane od kwoty 53.859,28 zł za okres od 01 stycznia 2014 r. do 30 czerwca 2018 r. – 20.664,24 zł,

5) koszty procesu poniesione przez powódkę w związku z dochodzeniem roszczeń od dłużników osobistych powódki oraz „dłużnika rzeczowego” – 15.973,00 zł.

(dowód: zaświadczenie o wysokości stanu zadłużenia – k. 410; wydruk z kalkulatora odsetek ustawowych – k. 411; wyrok Sądu Okręgowego w Olsztynie z 06 czerwca 2018 r., IX Ca 386/17 – k. 91; wyrok Sądu Rejonowego w Giżycku z 19 lutego 2018 r., I C 811/17 – k. 86; wyrok Sądu Rejonowego w Giżycku z 15 grudnia 2016 r., I C 748/15 – k. 79).

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie dowodów z dokumentów urzędowych oraz prywatnych powołanych w treści uzasadnienia, których wartości dowodowej żadna ze stron nie podważała. Mając na uwadze, że spór między stronami ograniczał się do kwestii ocen prawnych, Sąd nie miał podstaw do kwestionowania złożonych dokumentów.

Sąd pominął wnioski dowodowe pozwanego o przesłuchanie świadków wobec ich cofnięcia przez pozwanego.

Sąd pominął wniosek dowodowy powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy, powołany na okoliczność ustalenia wartości nieruchomości dłużników Agencji wskazywanych przez powódkę. Część omawianych wniosków dowodowych podległa pominięciu gdyż dotyczyła nieruchomości których właścicielami dłużnicy stali się dopiero po upływie terminu przedawnienia ostatniej, VII raty płatności wynikającej z umowy z 22 grudnia 1992 r. We wskazanym zakresie wnioski dowodowe powódki były irrelevantne dla rozstrzygnięcia. Datę graniczną stanu majątkowego dłużników z którego powódka mogłaby zaspokoić swoją wierzytelność wyznaczała data przedawnienia ostatniej raty płatności. Wyłącznie do tego czasu powódka w sytuacji wykonania zobowiązania przez pozwanego, mogła skutecznie domagać się zaspokojenia z majątku dłużników. Po dacie przedawnienia ostatniej raty płatności, nie miało znaczenia to jakie nieruchomości weszły do majątku dłużników, powódka i tak nie mogłaby się z niego

zaspokoić. W przypadku pozostałych nieruchomości będących własnością dłużników w okresie od 08 marca 1999 r. do 02 października 2002 r. (wskazanych w ustaleniach faktycznych) Sąd przyjął, że wobec wysokości szkody ustalonej przez Sąd, z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością, zważywszy na zasadny doświadczenia życiowego i logiki pozwalałyby one na zaspokojenie wierzytelności powódki w sytuacji wykonania zobowiązania przez pozwanego. Ponadto zbędnym było w ocenie Sądu prowadzenie postępowania dowodowego w omawianym kierunku, w sytuacji gdy Sąd uznał zasadność zarzutu przedawnienia podniesionego przez pozwanego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało w całości oddaleniu.

Sąd wydał wyrok na podstawie art. 15zszs² ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Zasadności objęte sporem roszczenie o zapłatę powódka wywodziła wyłącznie z tytułu odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego za nienależyte wykonanie zobowiązania (art. 471 k.c.). Była to jedyna podstawa faktyczna powództwa wskazywana przez powódkę. Sąd obowiązany był zatem do poruszania się wyłącznie w granicach wyznaczonych przez podstawę faktyczną powództwa określoną w pozwie oraz dalszych pismach procesowych (art. 187 k.p.c. w zw. z art. 321 k.p.c.).

W przypadku roszczenia opartego na art. 471 k.c. zaistnieć muszą trzy przesłanki odpowiedzialności kontraktowej, określone w tym przepisie. Przesłanki te, co należy podkreślić, wystąpić muszą łącznie. Są one następujące: a) niewykonanie bądź nienależyte wykonanie zobowiązania (wynikające co najmniej z niedbalstwa); b) fakt poniesienia szkody; c) związek przyczynowy pomiędzy niewykonaniem bądź nienależytym wykonaniem zobowiązania a powstałą szkodą.

Niewykonanie zobowiązania występuje gdy zachowanie się dłużnika całkowicie odbiega od treści łączącego strony stosunku zobowiązaniowego. Nienależytym wykonaniem zobowiązania jest sytuacja, gdy świadczenie zostanie wprawdzie spełnione, lecz nie będzie ono prawidłowe, gdyż odbiega w jakimś stopniu, większym lub mniejszym, od świadczenia wymaganego od dłużnika wykonującego swoje zobowiązanie z odpowiednią dla danego dłużnika starannością. Ogólne dyrektywy interpretacyjne w zakresie oceny sposobu wykonania zobowiązania określają normy prawne zawarte w art. 354 k.c. oraz art. 355 k.c.

Na gruncie wykładni art. 471 k.c. przyjmuje się, że działanie lub zaniechanie podmiotów prawa cywilnego ma charakter zawiniony, gdy sprawcy szkody można postawić zarzut obiektywnej oraz subiektywnej niewłaściwości zachowania. Obiektywny element winy stanowi bezprawność (wynikająca ze stosunku prawnego, ustawy, zasad współżycia społecznego). Niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania nie będzie rodzić odpowiedzialności dłużnika, jeżeli nie można mu przypisać obiektywnego elementu bezprawności. Niedbalstwem jest niedochowanie należytej staranności, w sytuacji gdy dłużnik powinien i jednocześnie mógł zachować się prawidłowo. Dłużnik nie chce wprawdzie wyrządzić szkody, ale do niej doprowadza przez to, że nie dochowuje należytej staranności, choć powinien i mógł postąpić prawidłowo. Przez należyłą staranność należy rozumieć obiektywnie istniejący wzorzec postępowania stworzony w celu jak najlepszego, poprawnego wykonywania zobowiązań, a jednocześnie zabezpieczający interesy zobowiązanych przez odniesienie treści staranności do danego rodzaju stosunków. Przepis art. 471 k.c. zawiera w sobie tzw. winę domniemaną, co oznacza, że to dłużnik, aby zwolnić się od odpowiedzialności z niego wynikającej, musi wykazać, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania było następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności, a więc że nie ponosi winy w niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu zobowiązania.

Szkodą w rozumieniu art. 471 k.c. w zw. z art. 361 § 2 k.c. jest różnica między stanem majątku poszkodowanego istniejącym przed zdarzeniem wywołującym szkodę i po nim. Przepis art. 361 k.c. wyraża zasadę pełnego odszkodowania, a stanowiąc o szkodzie ma na względzie dwie postacie szkody, a są to rzeczywista strata (damnum emergens) oraz utracone korzyści (lucrum cessans). W zakres tak rozumianej szkody może wchodzić świadczenie

określone w umowie, a także odsetki za opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia, w zależności od podstawy faktycznej powództwa i zdarzenia wywołującego szkodę. Straty w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. mogą też polegać na powstaniu nowych zobowiązań lub zwiększeniu się już zobowiązań istniejących (zob. m.in. wyrok SN z 15 listopada 2002 r., V CKN 1325/00). Do takich strat mogą należeć także odsetki. Obowiązek naprawienia szkody obejmuje wszak jej całość, w tym także uszczerbek wywołany nieotrzymaniem należnych świadczeń we właściwym czasie. W wypadku, kiedy szkoda nastąpiła w następstwie braku spełnienia świadczenia w umówionym terminie, odsetki wierzyciel może ująć w kwocie żadanego odszkodowania (zob. wyrok SN z 16 kwietnia 2008 r., V CSK 515/07).

Związek przyczynowy w rozumieniu art. 471 k.c. pomiędzy niewykonaniem lub nieprawidłowym wykonaniem zobowiązania a powstałą szkodą należy oceniać przez pryzmat art. 361 k.c. Przepis ten obejmuje związek przyczynowo - skutkowy wyrażający się odpowiedzialnością dłużnika za skutki, dające się z punktu widzenia kauzalności połączyć w jeden łańcuch oraz charakterystyczne dla danej przyczyny jako normalny rezultat. Związek przyczynowy jest przedmiotową przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej; warunkuje powstanie tej odpowiedzialności (361 § 1 k.c.) i określa jej granice (art. 362 § 1 k.c.). Normalny związek przyczynowy odnieść trzeba do normalnych następstw zdarzenia szkodzącego, zbadanych w drodze testu *conditio sine qua non*. Test ten polega na przypisaniu roli przyczyny temu zdarzeniu, bez których szkodliwy skutek by nie nastąpił. Tak wyselekcjonowane przyczyny poddawane są kolejnemu badaniu pod kątem odpowiedniego stopnia ich wpływu na wystąpienie skutku. Wpływ ten, zgodnie z art. 361 k.c., ma być normalny i jest rozumiany jako odpowiedni stopień prawdopodobieństwa wystąpienia danego skutku w razie zaistnienia ocenianej przyczyny i który w zwykłym porządku rzeczy jest konsekwencją tego zdarzenia (zob. m.in. wyroki SN: z 17 lutego 2011 r., III CSK 136/10; z 11 września 2003 r., III CKN 473/01). Istnienie związku przyczynowego jako zjawiska obiektywnego determinowane jest określonymi okolicznościami faktycznymi konkretnej sprawy, które już nastąpiły, ale przy ustalaniu odpowiedzialności za zaniechanie uwzględnieniu podlegają także zdarzenia hipotetyczne.

Ciężar udowodnienia istnienia związku przyczynowego między niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania przez pozwanego a powstałą szkodą oraz powstania tejże szkody w świetle art. 6 k.c. spoczywa na powodzie, jako na podmiocie, który z tychże faktów wywodzi skutki prawne (zob. m.in. wyrok SN z 26 listopada 2004 r., I CK 281/04).

Powódka wskazywała, że pozwany ponosi odpowiedzialność za utratę przez Agencję wierzycielską przysługującej jej wobec osób trzecich - wynikającej z umowy z 22 grudnia 1992 r. o spłatę zrestrukturyzowanego długu, która na skutek bezczynności pozwanego uległa definitywnemu przedawnieniu. Jako podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego powódka wskazywała ponadto nieprawidłowe ustanowienie hipoteki umownej na nieruchomości stanowiącej własność osoby nie będącej dłużnikiem osobowym powódki przez poprzednika prawnego pozwanego.

Mając na względzie nakreśloną podstawę faktyczną powództwa oraz omówione przesłanki odpowiedzialności kontraktowej, należało w pierwszej kolejności jednoznacznie oznaczyć stosunek prawny w którym strona powodowa mogła upatrywać zasadności roszczenia odszkodowawczego dochodzonego od pozwanego.

W ocenie Sądu treść zobowiązania łączącego strony wyznacza wyłącznie umowa z 07 stycznia 1999 r. (k. 32-63) oraz stosowane odpowiednio postanowienia: umowy z 10 lipca 1992 r. (k. 38-41), umowy z 21 września 1998 r. (k. 55-60). Pozostałe umowy na które powołuje się powódka formułując podstawę faktyczną powództwa są obojętne dla wyznaczenia zakresu zobowiązania pozwanego.

Asumpt do zakreślenia w powyższy sposób dokumentów składających się na treść stosunku prawnego łączącego strony stanowią następujące okoliczności faktyczne oraz przepisy prawa powszechnie obowiązującego:

W dniu 09 marca 1994 r. została ogłoszona upadłość Banku Spółdzielczego w W. (k. 239). Według mającego zastosowanie w niniejszym procesie art. 20 ust. 1 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe z 24 października 1934 r. (tj. z 24 października 1991 r., Dz.U. Nr 118, poz. 512 – dalej także jako „pr.up.”) na skutek ogłoszenia upadłości upadły traci z samego prawa zarząd oraz możliwość korzystania i rozporządzania majątkiem,

należącym do niego w dniu ogłoszenia upadłości, jako też nabytym w toku postępowania. Majątek ten stanowi masę upadłości. Zgodnie z art. 24 pr. up. czynności prawne upadłego, dotyczące majątku wchodzącego w skład masy upadłości, dokonane po ogłoszeniu upadłości, nie mają skutków prawnych w stosunku do masy, jednak kto wykonał zawartą z upadłym umowę, może domagać się zwrotu tego, czym masa się wzbogaciła. Stosownie do art. 28 § 1 i 4 pr. up. rzeczy nie należące do upadłego będą wyłączone z masy upadłości i wydane osobie mającej do nich prawo. Prawo do świadczenia, którego masa nie otrzymała, przelane będzie na mającego prawo do rzeczy.

Postanowieniem z 06 lipca 1994 r. wyłączono z masy upadłości Banku Spółdzielczego w W. środki finansowe Funduszu rozdysponowane na podstawie umowy z 29 lipca 1992 r. (k. 243-245). Syndyk obejmuje z samego prawa majątek upadłego, zarządza tym majątkiem i przeprowadza jego likwidację (art. 90 § 1 pr. up.). Przedsiębiorstwo upadłego winno być, jeżeli to będzie możliwe, sprzedane jako całość (art. 113 § 1 pr. up.). Nabywca przedsiębiorstwa nie odpowiada za długi upadłego, także zabezpieczone hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym i wpisem w rejestrze statków (art. 113 § 2 pr. up.).

W świetle przytoczonych okoliczności faktycznych oraz przepisów, należy wskazać, że w następstwie ogłoszenia upadłości Banku Spółdzielczego w W. oraz wyłączenia z masy upadłości tego podmiotu środków finansowych Funduszu, nie doszło do zasadniczych zmian w realizacji umowy z 29 lipca 1992 r. na podstawie której zawarto umowę z 22 grudnia 1992 r. Bank Spółdzielczy w W. w upadłości likwidacyjnej do momentu likwidacji poprzez przejęcie całości jego aktywów przez Bank (...) S.A. w W., którego następcą prawnym jest pozwany, nadal obsługiwał umowę z 22 grudnia 1992 r. oraz związany był umową z 29 lipca 1992 r. tyle, że w imieniu i na rzecz BS w W. działał syndyk masy upadłości. Syndyk masy upadłości Banku Spółdzielczego w W. w upadłości likwidacyjnej odpowiada za szkodę wyrządzoną niesumiennym pełnieniem obowiązków w okresie od jego ustanowienia, wyznaczenia do momentu zakończenia postępowania likwidacyjnego, utratę bytu prawnego przez Bank Spółdzielczy w W..

Mając powyższe na uwadze należy skonstatować, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności za nienależyte wykonanie zobowiązania wynikającego z umowy z 29 lipca 1992 r. polegającego na nieprawidłowym zabezpieczeniu hipotecznym wierzytelności powódki wynikającej z umowy z 22 grudnia 1992 r. Pozwany jako następcą prawnym Banku Spółdzielczego w W. ze względu na sposób rzeczono następstwa prawnego, nie odpowiada za szkody powstałe w wyniku nienależytego wykonania zobowiązania tego banku, zaciągnięte na podstawie umowy z 29 lipca 1992 r., w sytuacji w której do nienależytego wykonania zobowiązania doszło jeszcze przed przejęciem przez pozwanego aktywów Banku Spółdzielczego w W. oraz wejścia w życie postanowień umowy z 07 stycznia 1999 r. Świadczy o tym nie tylko treść przytoczonych przepisów prawa upadłościowego, ale także §1 (k. 62), §3 (k. 62v) oraz §4 ust. 1-4 umowy z 07 stycznia 1999 r. (k. 62v). Dopiero w następstwie zawarcia przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa umowy z 07 stycznia 1999 r. z poprzednikiem prawnym pozwanego tj. Bankiem (...) S.A. w W., doszło do nawiązania stosunku prawnego, którego przedmiotem jest obsługa zobowiązań i wierzytelności finansowych wynikających z umów o spłatę zrestrukturyzowanego długu zawartych w wyniku realizacji umowy z 29 lipca 1992 r., w tym umowy z 22 grudnia 1992 r. o spłatę zrestrukturyzowanego długu przez Z. Z. i Z. P., współników spółki cywilnej Zakład (...) C. Z., P..

W wyniku zawarcia umowy z 07 stycznia 1999 r., pozwany działając w imieniu i na rzecz Agencji, zobowiązał się do prowadzenia obsługi zobowiązań i wierzytelności wynikających m.in. z umowy z 22 grudnia 1992 r. Umowa z 07 stycznia 1999 r. miała być wykonywana przez pozwanego na zasadach określonych w umowie z 10 lipca 1992 r. oraz umowie z 21 września 1998 r. (§5 ust. 1-3 w zw. z §2 umowy z 07 stycznia 1999 r. – k. 62-63).

Za wykonanie umowy z 07 stycznia 1999 r. pozwany uzyskał od powódki prowizję w wysokości 1,5% kwoty przejętych wierzytelności (§7 ust. 1 – k. 63), a także prawo do połowy pobieranych odsetek umownych (§5 ust. 2 – k. 62v). Pozwany mógł wykonywać umowę osobiście lub też zlecić jej wykonanie innym bankom na zasadach określonych w umowie z 10 lipca 1992 r. oraz w umowie z 21 września 1998 r. (§5 ust. 3 – k. 63).

Tym samym zdaniem Sądu zakres zobowiązania pozwanego wyznaczają stosowane odpowiednio postanowienia umowy z 10 lipca 1992 r. oraz umowy z 21 września 1998 r. w tym:

- pkt I ust. 12 umowy z 10 lipca 1992 r. (k. 26v) stanowiący: „Bank prowadzi obsługę zrestrukturyzowanych długów, kontrolę realizacji planów naprawczych oraz dochodzenie roszczeń, w przypadku niedotrzymania przez dłużnika warunków przyjętych umową”.
- §6 umowy z 21 września 1998 r. (k. 56v) stanowiący: „Bank podejmuje wszelkie możliwe działania zmierzające do odzyskania wierzytelności Agencji, przy czym przed skierowaniem sprawy na drogę postępowania sądowego oraz do organów egzekucyjnych bank powinien poinformować dłużnika o wynikających z umowy możliwościach złagodzenia warunków spłaty wierzytelności Agencji”.

Zważywszy na treść przytoczonych postanowień umownych, kierując się przesłankami wykładni umów wynikającymi z art. 65 § 1 i 2 k.c., należało przyjąć wbrew zarzutom pozwanego, że zakresem zobowiązania Banku objęte było także sądowe dochodzenie od dłużników Agencji wierzytelności wynikających m.in. z umowy z 22 grudnia 1992 r. Pozwany został upoważniony i zobowiązany do działania w imieniu i na rzecz Agencji, podejmowania wszelkich czynności w tym czynności sądowych, zmierzających do odzyskania przez Agencję od podmiotów trzecich udzielonego ze środków publicznych wsparcia finansowego z Funduszu.

Bacząc na treść §4 ust. 2-4 umowy z 07 stycznia 1999 r. (k. 62v) oraz treść pisma syndyka z 25 marca 1999 r. (k. 37), przyjąć należało, że odpowiedzialność pozwanego za należyte wykonanie zobowiązania powstała z dniem przekazania przez syndyka masy upadłości Banku Spółdzielczego w W. dokumentacji stanowiącej podstawę zawarcia umów o spłatę zrestrukturyzowanego zadłużenia, co nastąpiło 08 marca 1999 r. Od tego momentu w ocenie Sądu, pozwany odpowiadał za należyte wykonanie zobowiązania wynikającego z umowy z 07 stycznia 1999 r.

W ramach oznaczenia treści zobowiązania pozwanego, koniecznym jest poza wskazaniem momentu powstania odpowiedzialności pozwanego, także określenie zakresu tej odpowiedzialności. Mając bowiem na uwadze terminy spłaty zadłużenia wynikającego z umowy z 22 grudnia 1992 r. oznaczone w Aneksie nr (...) do tejże umowy (k. 33) oraz terminy przedawnienia roszczeń objęte przedmiotową umową jako związanych z działalnością gospodarczą Banku (3 lata – art. 118 k.c.), fakt, iż termin przedawnienia odsetek umownych oraz ustawowych wynosi 3 lata, a odsetki przedawniają się najpóźniej wraz z wierzytelnością główną - w momencie rozpoczęcia odpowiedzialności pozwanego (08 marca 1999 r.), przedawniona była już rata nr I. – 2.500,00 zł wraz z odsetkami kapitałowymi oraz karnymi – wynikająca z umowy z 22 grudnia 1992 r. Z obiektywnego punktu widzenia, nie było także uzasadnione podjęcie się przez pozwanego dochodzenia w imieniu powódki zwrotu przez dłużnika raty nr II – 1.000,00 zł wraz z odsetkami kapitałowymi oraz karnymi, gdyż termin wymagalności tejże raty przypadał 08 marca 1996 r., wierzytelność ta stawała się zobowiązaniem naturalnym z dniem 09 marca 1999 r. Między momentem rozpoczęcia odpowiedzialności pozwanego (08 marca 1999 r.), a datą przedawnienia raty nr II (09 marca 1999 r.) upływało zbyt mało czasu aby w świetle zasad doświadczenia życiowego, nawet biorąc pod uwagę zawodowy charakter działalności pozwanego, możliwym było podjęcie przez pozwanego czynności przerywających bieg terminu przedawnienia w zakresie raty nr II.

W tym stanie rzecz w ocenie Sądu pozwany zobligowany był do wykonania łączącego strony stosunku prawnego - podjęcia wszelkich możliwych działań zmierzających do odzyskania wierzytelności Agencji, nie wyłączając czynności sądowych, w stosunku do nieprzedawnionych, wymagalnych rat kredytu oznaczonych numerami III-VII opiewającymi na łączną kwotę należności głównej – 54.415,95 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 5% w skali roku, liczonymi od pozostającego do spłaty salda zadłużenia oraz odsetkami karnymi naliczonymi od niespłaconych w terminie rat długu.

Mając na względzie wynik postępowania dowodowego, należało stwierdzić, że pozwany nie podjął w stosunku do dłużnika osobistego powódki żadnych czynności zmierzających do wyegzekwowania wierzytelności powódki wynikających z umowy z 22 grudnia 1992 r. w zakresie zwrotu rat kredytu oznaczonych nr III-VII wraz z odsetkami umownymi oraz odsetkami karnymi. Tym samym pozwany nie wywiązał się z zaciągniętego zobowiązania. Spełniona została tym samym pierwsza przesłanka warunkująca odpowiedzialność kontraktową pozwanego względem powódki tj. nie wykonanie zobowiązania.

W ocenie Sądu powódka, co do zasady w sposób prawidłowy oznaczyła wysokość szkody wynikającej z nienależytego wykonania zobowiązania. Nie ulega wątpliwości, że w zakres szkody majątkowej poniesionej przez powódkę na skutek nienależytego wykonania zobowiązania przez pozwanego obok należności głównej – 53.859,28 zł wchodzi odsetki kapitałowe oraz odsetki karne (naliczane do momentu przedawnienia roszczenia głównego). Nieprzedawnione saldo zadłużenia (należności głównej) z tytułu umowy z 22 grudnia 1992 r. opiewało na dzień 08 marca 1999 r. (data przekazania pozwanemu dokumentów przez syndyka masy upadłości) na kwotę 54.415,95 zł (powódka ograniczyła roszczenie do kwoty 53.859,28 zł – odpowiadającej sumie rat nr IV-VII). Na utracone przez powódkę korzyści składają się nieprzedawnione (w dacie przekazania dokumentacji przez syndyka tj. 08 marca 1999 r.) odsetki kapitałowe oraz odsetki karne. Zastrzec jednak należy, że powódka była uprawniona wyłącznie do połowy odsetek kapitałowych. Druga połowa odsetek kapitałowych należna była pozwanemu (zob. §5 ust. 2 – k. 62v). Tym samym szkoda stanowiąca równowartość niepobraných odsetek kapitałowych mogła wynosić połowę wskazywanej przez powódkę kwoty.

Gdyby pozwany po dniu 08 marca 1999 r. wystąpił zgodnie z treścią zobowiązania z 07 stycznia 1999 r. przeciwko dłużnikom osobistym powódki z powództwem o zapłatę obejmującym powyższe należności, z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością powódka odzyskałby przedmiotowe wierzytelności. Dłużnicy w okresie od 08 marca 1999 r. (data otrzymania przez pozwanego od syndyka dokumentacji bankowej) do 02 października 2002 r. (termin przedawnienia ostatniej raty nr VII, a tym samym także odsetek kapitałowych i odsetek karnych) dysponowali bowiem nieobciążonym majątkiem trwałym (nieruchomości gruntowe niezabudowane, nieruchomości gruntowe zabudowane, nieruchomości stanowiące lokal mieszkalny) z których można było przeprowadzić egzekucję.

Nie pozostawały natomiast według Sądu w adekwatnym związku przyczynowym żądania powódki obejmujące poniesione przez powódkę koszty sądowego dochodzenia roszczeń od dłużników osobistych oraz „dłużnika rzeczowego” (w sumie 15.973,00 zł). Abstrahując od zaakcentowanej braku odpowiedzialności pozwanego za nienależyte wykonanie zobowiązania w ramach ustanowienia hipoteki na nieruchomości „dłużnika rzeczowego”, roszczenie to w całości było bezpodstawne, co do samej zasady. W tym zakresie zwrócić należy uwagę, iż uregulowania Kodeksu postępowania cywilnego nakładają obowiązek pokrycia kosztów procesu stronie przerywającej ten proces – zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik (art. 98 k.p.c.). Powódka wytaczając dłużnikom osobistym oraz „dłużnikowi rzeczowemu” proces cywilny, obierając taką a nie inną strategię procesową (podejmując decyzję o dochodzeniu wierzytelności naturalnych, kierując roszczenie w stosunku do „dłużnika rzeczowego”) działała na własne ryzyko. Skoro strona powodowa własnym działaniem miała możliwości uniknięcia obowiązku ponoszenia kosztów sądowych we wskazywanych w stanie faktycznym postępowaniach zainicjowanych z jej własnej inicjatywy, to nie sposób uznać, iż poniesienie tych kosztów spowodowane zostało jakimkolwiek bezprawnym działaniem (zaniechaniem) pozwanego. Powódka decydując się na wytoczenie procesu przeciwko dłużnikom osobistym oraz „dłużnikowi rzeczowemu”, winna skalkulować zasadność tych roszczeń i szansę ich powodzenia w oparciu o dostępne dokumenty, aktualny stan prawny oraz zasady doświadczenia życiowego i logiki.

Powództwo podlegało w całości oddaleniu ze względu na przedawnienie roszczenia odszkodowawczego powódki.

Strony pozostawały w sporze, co do momentu od którego należy liczyć 10 letni termin przedawnienia roszczenia odszkodowawczego powódki wynikającego z umowy z 07 stycznia 1999 r.

Według stanowiska powódki bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od momentu wystąpienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności kontraktowej pozwanego. Powódka wskazywała, że wszystkie przesłanki tejże odpowiedzialności ziściły się z momentem powstania szkody w majątku powódki, którą wyznaczała data oddalenia powództwa o zapłatę wytoczonego przeciwko dłużnikom osobistym powódki. Sąd Rejonowy w Giżycku wyrokiem z 15 grudnia 2016 r. oddalił roszczenie powódki wynikające z umowy z 22 grudnia 1992 r. z uwagi na skutecznie podniesiony przez dłużników osobistych zarzut przedawnienia. Z tym zdarzeniem powódka wiązała moment powstania szkody w jej majątku. Powódka podnosiła ponadto, że o niespłaconych wierzytelnościach wynikających z umowy z 22 grudnia 1992 r. dowiedziała się dopiero w następstwie otrzymania od pozwanego dokumentów

kredytowych dołączonych do Aneksu z 31 grudnia 2013 r. na mocy którego została rozwiązana umowa z 07 stycznia 1999 r.

Zdaniem pozwanego bieg 10 letniego terminu przedawnienia roszczenia odszkodowawczego powódki rozpoczął się z dniem 01 października 2002 r., kiedy to przedawniła się ostatnia rata świadczenia płatnego przez dłużników osobistych powódki, wynikającego z umowy z 22 grudnia 2002 r.

Pochylając się nad rozbieżnymi stanowiskami stron, w ocenie Sądu przedawnienie roszczenia o spełnienie świadczenia zgodnie z treścią zobowiązania (art. 354 § 1 k.c.) wynikającego z umowy z 22 grudnia 1992 r., nie powoduje ex lege konwersji tego roszczenia w nieprzedawnione roszczenie o naprawienie szkody (art. 471 k.c.) wywodzone przeciwko pozwanemu na podstawie umowy z 07 stycznia 1992 r.

Skutkiem przedawnienia roszczenia o zapłatę mającego swoje źródło w umowie z 22 grudnia 1992 r. nie jest przekształcenie w roszczenie o naprawienie szkody, lecz przekształcenie zobowiązania zupełnego w zobowiązanie naturalne. Wprawdzie w takim przypadku dług nie może być dochodzony za pomocą przymusu państwowego, ale zobowiązanie i dług nadal istnieją w znaczeniu prawnym, a dłużnik może je wykonać na żądanie wierzyciela lub dobrowolnie. Jeśli zobowiązanie zostanie wykonane, a świadczenie zgodnie z treścią zobowiązania spełnione, nie można domagać się zwrotu świadczenia jako nienależnego (art. 411 k.c.). Innymi słowy roszczenie o naprawienie szkody nie stanowi czasowej kontynuacji roszczenia o wykonanie zobowiązania umownego zgodnie z jego treścią. Zdaniem Sądu każde z tych roszczeń zachowuje odrębny byt prawny i przedawnia się w terminach właściwych dla każdego z tych roszczeń.

W powołanym świetle błędne według Sądu jest stanowisko powódki wedle którego bieg terminu przedawnienia roszczenia odszkodowawczego wynikającego z odpowiedzialności kontraktowej, rozpoczyna się dopiero w momencie oddalenia powództwa Agencji wywiezionego przeciwko dłużnikom osobistym, tudzież od momentu powzięcia przez powódkę wiedzy o tej niezaspokojonej wierzytelności w następstwie rozwiązania umowy z 07 stycznia 1999 r. na podstawie Aneksu z 31 grudnia 2013 r.

Zasady przedawnienia roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym zostały przez ustawodawcę określone w art. 442¹ k.c. Gdy chodzi o odpowiedzialność kontraktową, to dla wybranych stosunków prawnych z tego zakresu ustawodawca określił długość terminów przedawnienia roszczeń o wykonanie wynikających z nich zobowiązań, a czasami także moment, od którego należy liczyć termin ich przedawnienia (np. art. 390 § 3 k.c., art. 541 k.c., art. 624 § 1 i 2 k.c., art. 646 k.c., art. 677 k.c., art. 719 k.c.), ale nie stworzył ogólnych przepisów, które by regulowały zasady przedawnienia roszczeń o wykonanie zobowiązania albo o naprawienie szkody wyrządzonej ich niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem. Co do zasady, do tych roszczeń muszą być zatem stosowane przepisy ogólne o przedawnieniu (art. 117-125 k.c.). Roszczenia o naprawienie szkody w reżimie kontraktowym przedawniają się zatem zgodnie z ogólną regułą wynikającą z art. 117 i n. k.c. Oznacza to przede wszystkim, że stosownie do art. 118 k.c. (w mającym zastosowanie brzmieniu przed nowelizacją) termin ich przedawnienia wynosi dziesięć lat, ewentualnie - trzy lata, jeśli są one związane z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Zgodnie z generalną regułą ustaloną w art. 120 § 1 zdanie pierwsze k.c. bieg przedawnienia rozpoczyna się w dniu, w którym roszczenie stało się wymagalne. Ustawodawca nie zdefiniował tego pojęcia. W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się jednak, że oznacza ono sytuację, w której dla uprawnionego (wierzyciela) otwiera się możliwość domagania się od zobowiązanego (dłużnika), by zaspokoił roszczenie, a zatem by zachował się zgodnie z treścią ciążącego na nim zobowiązania (por. m.in. wyroki SN: z 12 lutego 1991 r., III CRN 500/90; z 28 kwietnia 2004 r., V CK 461/03). Stan ten, co do zasady, otwiera też drogę do skutecznego dochodzenia roszczenia przed sądem. Wyjątkowo ustawodawca pozwala na sądowe dochodzenie roszczeń niewymagalnych.

Termin, w którym dłużnik powinien spełnić należne wierzycielowi świadczenie określony został w art. 455 k.c. Na tle brzmienia tego przepisu trzeba rozróżnić sytuacje, w których wymagalne stają się roszczenia z zobowiązań terminowych oraz z zobowiązań bezterminowych. Za terminowe uznaje się te zobowiązania, dla których termin

spełnienia świadczenia wynika z treści czynności prawnej lub z ich właściwości. Ich wymagalność następuje w terminie, w którym świadczenie powinno być spełnione. Jeżeli strony umowy nie ustaliły terminu wykonania zobowiązania albo termin ten nie wynika z jego właściwości, to zobowiązanie ma charakter bezterminowy. Taki charakter ma też zobowiązanie do świadczenia odszkodowania z tytułu nienależytego wykonania umowy.

Roszczenia z zobowiązań bezterminowych stają się wymagalne po zaistnieniu zdarzenia, którego wystąpienie zależy od woli wierzyciela, a mianowicie od wezwania dłużnika do spełnienia świadczenia. W takim wezwaniu wierzyciel może określać termin, w którym zobowiązanie powinno być wykonane. Staje się on wówczas terminem wymagalności roszczenia o wykonanie zobowiązania. Jeżeli natomiast wierzyciel tego terminu nie określi, to zgodnie z art. 455 in fine k.c. świadczenie musi być spełnione przez dłużnika niezwłocznie po wezwaniu. W tym przypadku termin wymagalności powinien być ustalany z osobna dla każdego świadczenia, gdyż zależy on zarówno od jego właściwości, jak i całokształtu relacji, w których pozostają strony. W praktyce najczęściej wynosi on od kilku do kilkunastu dni od wezwania.

W art. 120 § 1 zdanie drugie k.c., na potrzeby określenia momentu, w którym rozpoczyna się bieg przedawnienia roszczenia o wykonanie zobowiązania bezterminowego, ustawodawca przyjął, że ocena decydujących o tym przesłanek ma być dokonywana według zbiektywizowanych kryteriów. W myśl tego przepisu, dla stwierdzenia, że zaistniał stan wymagalności roszczenia o wykonanie zobowiązania bezterminowego nie ma znaczenia to, czy wierzyciel lub dłużnik mieli wiedzę o okolicznościach, które go uzasadniały. Jeśli bowiem spowodowanie wymagalności roszczenia zależy od podjęcia określonych czynności przez wierzyciela (w tym od wezwania dłużnika do zapłaty), to należy uznać, że podjął on te czynności w najwcześniejszym możliwym terminie. Termin ten musi być ustalany indywidualnie dla każdego zobowiązania.

Z powyższego wynika, że rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia roszczeń bezterminowych ma być oceniane w oderwaniu od okoliczności o charakterze indywidualnym i subiektywnym. Rozwiązanie to ma przede wszystkim na celu wyeliminowanie sytuacji, w których wierzyciel - celowo nie podejmując działań, które by doprowadziły do wymagalności roszczenia - dowolnie odsuwałby początek biegu terminu jego przedawnienia. Byłoby to z oczywistych względów sprzeczne z celami instytucji przedawnienia, której głównym zadaniem jest porządkowanie stosunków prawnych i wzmacnianie pewności uczestników obrotu co do treści ich praw i obowiązków (zob. m.in. uzasadnienie wyroku SN z 11 lipca 2002 r., IV CKN 1219/00).

Reasumując roszczenie o naprawienie szkody w reżimie ex contractu staje się wymagalne dopiero po wezwaniu dłużnika przez wierzyciela do spełnienia świadczenia (art. 455 k.c.), ale brzmienie art. 120 § 1 zdanie drugie k. c. uzasadnia oddzielenie od siebie rzeczywistej wymagalności roszczenia od "wymagalności hipotetycznej", ustalonej z odwołaniem się do chwili, w której stan wymagalności roszczenia mógł powstać najwcześniej. Zdarzeniem, którego wystąpienie wyznaczy ten hipotetyczny stan wymagalności, a zarazem początek biegu terminu przedawnienia roszczenia odszkodowawczego jest niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania oraz powstanie szkody wskutek naruszenia zobowiązania.

Na kanwie niniejszego procesu problematyczne pozostaje oznaczenie momentu powstania szkody w majątku powódki będącej następstwem niewykonania przez pozwanego zobowiązania wynikającego z umowy z 07 stycznia 1999 r. Sąd w składzie rozpoznającym roszczenie powódki podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w złożonym przez pozwanego uzasadnieniu wyroku z 04 października 2019 r., I CSK 511/18 (k. 377v). Moment powstania szkody w majątku powódki, będącej następstwem niewykonania umowy z 07 stycznia 1999 r., wyznacza termin przedawnienia roszczeń powódki w stosunku do dłużników osobistych, wynikających z umowy z 22 grudnia 1992 r.

Przedmiotem zobowiązania pozwanego było podjęcie wszelkich możliwych działań zmierzających do odzyskania wierzytelności Agencji wynikających m.in. z umowy z 22 grudnia 1992 r., włączając w to zainicjowanie postępowania sądowego oraz egzekucyjnego. W sytuacji w której pozwany nie wywiązał się z zaciągniętego zobowiązania, doprowadzając do przedawnienia wierzytelności powódki, powstawało po stronie Agencji roszczenie o naprawienie szkody wynikającej z niewykonania tego zobowiązania. Powódce z przytoczonych już wyżej względów przysługiwało,

co prawda roszczenie przeciwko dłużnikom osobistym, jednakże wobec przekształcenia się ich świadczenia w zobowiązanie naturalne, szansa na zaspokojenie Agencji po dniu 02 października 2002 r. była znikoma. Doświadczenie życiowe nakazuje bowiem przyjąć, że dłużnik osobisty w takiej sytuacji podniesie skuteczny zarzut przedawnienia. Potwierdzeniem tego są okoliczności niniejszej sprawy. Nie sposób przy tym wiązać chwili powstania szkody z momentem w którym dłużnik osobisty podniesie w procesie zarzut przedawnienia. Takie założenie prowadziłoby do niedopuszczalnej na gruncie wykładni ww. przepisów sytuacji, w której moment powstania szkody zależałby od aktywności uprawnionego do realizacji roszczenia, mógłby zostać znacznie odsunięty w czasie, co stałoby w opozycji do zasadniczego celu instytucji przedawnienia. Przyjęcie zaprezentowanej przez Sąd wykładni prawa, pozostaje także w zgodzie z założeniami orzecznictwa, wedle których początek biegu terminu przedawnienia kontraktowego roszczenia odszkodowawczego, nie jest uzależniony od stanu wiedzy uprawnionego.

W powołanym świetle należało przyjąć, że 10 letni termin przedawnienia roszczeń odszkodowawczych powódki, wynikający z art. 118 k.c. (w brzmieniu obowiązującym przed 09 lipca 2018 r.), upłynął 03 października 2012 r. Trzyletni termin przedawnienia ostatniego ze świadczeń dłużników osobistych mających źródło w umowie z 22 grudnia 1992 r. przypadał bowiem najpóźniej na dzień 02 października 2002 r. (VII rata kapitałowa, odsetki kapitałowe, odsetki karne naliczone do tego momentu). Od tego dnia swój bieg rozpoczął 10 letni termin przedawnienia roszczenia odszkodowawczego przysługującego powódce względem pozwanego z tytułu niewykonania umowy z 07 stycznia 1999 r. Mając na względzie, iż powódka wystąpiła z niniejszym roszczeniem odszkodowawczym przeciwko pozwanemu dopiero w dniu 12 marca 2019 r., roszczenie to należało uznać za przedawnione. Pozwany stosownie do art. 117 § 2 k.c. może uchylić się od jego spełnienia.

Należy w tym miejscu wyjaśnić, że roszczenie odszkodowawcze obejmujące skapitalizowane odsetki kapitałowe oraz odsetki karne stały się wymagalne w tym samym momencie co roszczenie odszkodowawcze odpowiadające równowartości niespłaconego przez dłużników osobistych kapitału tj. z dniem upływu terminu przedawnienia wierzytelności powódki w stosunku do dłużników osobistych tj. najpóźniej 02 października 2002 r. Termin przedawnienia obu rzeczonych grup roszczeń w stosunku do dłużników osobistych wynosił 3 lata (art. 118 k.c. – roszczenia związane z prowadzoną działalnością gospodarczą vide: m.in. wyrok SN z 2 października 1998 r., III KKN 578/98).

Roszczenia powódki o zapłatę rzeczonych odsetek od dłużników osobistych przedawniły się wraz z przedawnieniem należności głównych od których były naliczane, wyznaczając tym samym termin wymagalności roszczenia odszkodowawczego przysługującego powódce względem pozwanego.

Asumpt do postawienia powyższej tezy stanowi niewyrażona wprost w Kodeksie cywilnym zasada wedle której odsetki przedawniają się najpóźniej wraz z przedawnieniem należności głównej (wyjątek od tej zasady nie występuje w niniejszej sprawie). Przedmiotowa reguła ma oparcie w akcesoryjnym charakterze roszczeń o odsetki, wyrażającym się uzależnieniem ich powstania od istnienia niespełnionego w terminie głównego roszczenia o świadczenie pieniężne. Gdyby roszczenie uboczne nie przedawniało się wraz z przedawnieniem roszczenia głównego, dłużnik w celu obrony przed nieprzedawnionym roszczeniem ubocznym musiałby ze względu na uzależnienie powstania roszczenia ubocznego od istnienia roszczenia głównego wdać się w spór co do przesłanek roszczenia głównego, a to podważałoby sens przedawnienia się roszczenia głównego. Jeżeli zatem dłużnik podniesie uzasadniony zarzut przedawnienia, wszelkie odsetki (kapitałowe, karne, ustawowe) mogą być naliczane tylko za czas do chwili przedawnienia roszczenia głównego (vide: m.in. uchwała [7] SN z 26 stycznia 2005 r., III CZP 42/04; zob. też uzasadnienie wyroku SA w Warszawie z 8 listopada 2018 r. V ACa 742/17, Legalis nr 2242787).

Tym samym powódka po upływie 10 letniego terminu przedawnienia roszczenia odszkodowawczego, nie mogła skutecznie naliczać pozwanemu odsetek ustawowych oraz ustawowych za opóźnienie od kwoty szkody stanowiącej równowartość niespłaconego przez dłużników osobistych kapitału za okres od 01 stycznia 2014 r. do 30 czerwca 2018 r. Wszelkie roszczenia dochodzone przez powódkę w niniejszym postępowaniu uległy przedawnieniu najpóźniej z dniem 03 października 2013 r. (rata nr VII wraz z odsetkami kapitałowymi i karnymi, pozostałe raty nr IV-VI wraz

z należnościami ubocznymi przedawniły się odpowiednio wcześniej, po upływie 13 lat od ich wymagalności [3 lata + 10 lat]).

Z powołanych względów powództwo w całości oddalono.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wynikającą z art. 98 § 1 i 3 k.p.c., obciążając powódkę jako stronę która przegrała proces, kosztami procesu poniesionymi przez pozwanego w kwocie 10.817,00 zł. Na koszty poniesione przez pozwanego złożyła się opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17,00 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w stawce minimalnej – 10.800,00 zł.